

מסמך עקרונות בסיס להתייחסות לסוגיית הזרים בישראל

כאשר קמה מדינת ישראל, שנים ספורות לאחר השואה, איש לא העלה בדעתו שהיא תהפוך למחוז חפץ עבור אנשים שאינם יהודים מרחבי העולם. מאז העולם השתנה: ישראל הפכה למדינה משגשגת, ואילו מדינות רבות שקמו לפניה ולאחריה, באפריקה, אסיה וגם באירופה, קרסו. קריסתן של המדינות האלה גרמה בין היתר לגל עכור של מלחמות אזרחים, רעב ומחסור, שאחת מתוצאותיו היא ריבוי מהגרים ופליטים.

מאז ראשית שנות האלפיים עקרו עשרות מיליוני בני אדם מבתיהם, בעיקר באפריקה ובאסיה. רבים מהם פנו לחפש לעצמם עתיד יותר טוב בארצות "הצפון". הללו נחלקים לשתי קבוצות עיקריות: פליטים ומהגרי עבודה. הראשונים זכאים לזכויות המפורטות באמנות האו"ם השונות עליהם חתומה ישראל, ואילו מהגרי העבודה שאינם נרדפים הם מהגרים בלתי חוקיים, ושהותם במדינות שאליהן היגרו מפרה את חוקי המדינות. הם אינם זכאים ליהנות מהזכויות המוקנות לפליטים על-פי האמנה.

עשרות אלפי פליטים ומהגרי עבודה מאפריקה הגיעו גם לישראל. הם מציבים בפני החברה הישראלית אתגרים גדולים בתחום המעשי ובתחום המוסרי. מצד אחד – הלב יוצא אליהם. אלו הם אנשים שנמלטו מחיים בתנאים קשים. חלקם אף נמלט מרדיפות, ממלחמות ומעינויים. מצד שני, ישראל היא מדינה קטנה שאינה יכולה לפתור בעיה גלובאלית בסדר גודל כזה בכוחות עצמה. ברור גם שלפתיחת שערים, אפילו בהיקף קטן יחסית, תהיה השפעה של ממש על זהותה הלאומית של אוכלוסיית ישראל.

כדי להתמודד מול אתגר זה התכנסנו חבורה של אזרחים, נציגי תנועות וארגונים, בחסות המכון לאסטרטגיה ציונית, כדי להציע עקרונות לפתרון סוגיה סבוכה זו. איש לא בחר בנו, אולם אנו מגיעים מרקעים שונים, הננו בעלי דעות מגוונות, וסבורים אנו שזו איננה בעיה רק של רשויות המדינה אלא גם של כל אחד מאזרחיה. אנו מאמינים שההבנות והצעדים שיוצגו להלן יהיו מקובלים על הרוב המכריע של אוכלוסיית ישראל. הם מתבססים על ארבעה מרכיבים עיקריים – הוגנות וכבוד כלפי כל אדם, מחויבות לאלו מבין המהגרים הנמלטים מרצח עם וממעשי זוועה, הכרה באופייה המיוחד של מדינת ישראל וביכולותיה המוגבלות לפתור סוגיה נכבדה זו ופתרון דחוף למצוקת תושבי דרום תל אביב ושאר האזורים בהם יש ריכוז גבוה של שוהים.

"היו יודעין, שלא כדיני ממונות דיני נפשות. דיני ממונות, אדם נותן ממונו ומתכפר לו; ודיני נפשות, דמו ודם זרעותיו תלויים בו עד סוף העולם--שכן מצינו בקין, שנאמר "קול דמי אחיך, צועקים אליי מן האדמה" (בראשית ד, י), אינו אומר קול דם אחיך אלא "דמי אחיך", דמו ודם זרעייתו." משנה, סנהדרין ד'

עקרונות הבסיס

1. מדינת ישראל היא מדינת הלאום היהודי וככזו היא מדינה יהודית ודמוקרטית.
2. על המדינה לתת פתרון מהיר ויעיל למצוקת תושבי דרום תל אביב ושאר תושבי ישראל המתגוררים באזורים בהם ריכוז גבוה של שוהים שמעמדם איננו מוסדר.
3. על מדינת ישראל לתת מקלט, בכפוף למכסה שתקבע המדינה, לפליטים, במסגרת חקיקה ראשית או משנית, שתסדיר את מעמדם כפליטים ברוח אמנות האו"ם עליהם חתומה ישראל.
4. פליט הוא מעמד זמני - מוסכם שעם תפוגת עילת הפליטות ישובו הפליטים לארצות מוצאם.
5. על המדינה לסייע במאמץ הבינלאומי להתמודד עם בעיית הפליטים גם באמצעים נוספים שהמדינה תחליט עליהם.
6. על המדינה לבדוק בהקדם, ובהליך הוגן, את מעמדם של הטוענים למעמד פליט. מי שיוברר שאיננו פליט יוחזר במידת האפשר לארצו, או שישהה במתקן שהייה עד שהמצב יאפשר את החזרתו.
7. על המדינה להוציא משטחה את כל מי שנמצא בה כעת ללא היתר, אלא אם כן מדובר בפליטים.
8. המדינה תפעל לעידוד יציאה עצמאית של שוהים לא חוקיים, בתנאי שזו אינה מהווה סכנה לחייהם ובתנאי שאינם בעלי מעמד פליט. המדינה תגביל את התמריצים הכלכליים להמשך שהיה בישראל, לשוהים בלתי חוקיים, בין היתר על ידי הקמת קרן אליה יופרשו חלק מהכנסותיהם עד ליציאה או קבלת מעמד פליט.

על החתום



תנועת דרור-ישראל
ליצירת חברה אשר שוויון ערך האדם במרכזה

תנועת הבוגרים השומר הצעיר



1. המכון לאסטרטגיה ציונית
2. הוועד למאבק ברצח עם
3. הפורום המשפטי למען ישראל
4. המרכז למדיניות הגירה ישראלית
5. סיעת דרום העיר תל אביב
6. הארגון הבינלאומי של עורכי דין ומשפטנים יהודיים
7. המרכז הירושלמי למניעת רצח עם
8. ישראל שלי
9. פורום קהלת
10. תנועת דרור ישראל
11. מוזיאון יד מרדכי משואה לתקומה
12. תנועת הבוגרים השומר הצעיר
13. הנוער העובד והלומד
14. המחנות העולים קבוצות הבחירה
15. המכון לחקר השואה ורצח עם
16. תנועת תרבות
17. נאמני תורה ועבודה
18. עוטף תחנה מרכזית
19. פרופ' יאיר אורון, האוניברסיטה הפתוחה